

Työryhmän ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä

Johdanto

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat huhtikuussa 2016 osana Euroopan unionin tietosuojalainsäädännön uudistusta direktiivin (EU) 2016/680 luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätyksen 2008/977/YOS kumoamisesta (ns. *rikosasioiden tietosuojadirektiivi*). Rikosasioiden tietosuojadirektiivi on pantava kansallisesti täytäntöön 6.5.2018 mennessä.

Oikeusministeriö asetti 12.1.2017 työryhmän valmistelemaan ehdotuksen tarpeelliseksi yleiseksi lainsäädännöksi rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöön panemiseksi samoin kuin ehdotukset direktiivin edellyttämistä muutoksista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Työryhmän tuli lisäksi selvittää, voidaanko edellä mainittua yleistä lainsäädäntöä soveltaa sellaiseen toimintaan, joka jää rikosasioiden tietosuojadirektiivin sekä yleisen tietosuojasetuksen (EU) 2016/679 soveltamisalan ulkopuolelle, mutta jonka sääntely on perusteltua sovittaa yhteen turvallisuusviranomaisia koskevan muun sääntelyn kanssa.

Työryhmän tuli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän toimikausi oli 16.1.–29.9.2017.

Työryhmä ehdottaa, että säädetään uusi laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä. Kyseessä olisi yleislaki, jonka sääntelystä voitaisiin erityislainsäädännössä poiketa.

Lakia sovellettaisiin poliisin, syyttäjien, tuomioistuinten, Tullin, rajavartiolaitaviranomaisien ja muiden toimivaltaisten viranomaisten käsitellessä henkilötietoja, kun kysymys on rikoksen ennalta estämisestä, paljastamisesta, selvittämisestä tai syyteharkintaan saattamisesta, rikokseen liittyvistä syytetoimista, rikosasian käsittelemisestä tuomioistuimessa, rikosoikeudellisen seuraamuksen täytäntöönpanemisesta taikka yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojelemisesta tai tällaisten uhkien ehkäisemisestä. Työryhmä ehdottaa lisäksi, että lakia sovellettaisiin myös Puolustusvoimien, poliisin ja Rajavartiolaitoksen käsitellessä henkilötietoja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä. Tältä osin kyse olisi kansallisesta ratkaisusta, sillä direktiivi ja yleinen tietosuojasetus eivät tule sovellettavaksi näissä tilanteissa.

Työryhmä ehdottaa myös eräitä direktiivin kansalliseen täytäntöönpanoon liittyviä tarkistuksia oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Näitä tarkistuksia on valmisteltu oikeusministeriön palveluksessa olevien työryhmän jäsenten johdolla. Kyseistä lainsäädäntöä saatetaan eräiltä osin joutua arviomaan direktiivin näkökulmasta uudelleen siinä yhteydessä, kun lainsäädännön yhteensopivuutta yleisen tietosuojasetuksen kannalta myöhempänä ajankohtana arvioidaan.

Työryhmä ehdottaa, että ehdotettu lainsäädäntö tulisi voimaan 6 päivänä toukokuuta 2018.

Työryhmän mietintö julkaistiin 6.11.2017.

Vastausohjeet vastaanottajille

Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden yhteydessä. Myös muut kuin alla Jakelu-kohdassa mainitut tahot voivat antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi oikeusministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin.

Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausunto.om@om.fi.

Huomaattehan, että kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan oikeusministeriölle viimeistään 4.12.2017.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antavat lainsäädäntöneuvos Timo Makkonen p. 02951 50230 ja erityisasiantuntija Tanja Jaatinen p. 02951 50056 (etunimi.sukunimi@om.fi).

Linkit

http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160258/52_2017_Henkilötietojen_suoja.pdf

Jakelu:

Eduskunnan oikeusasiamies

Electronic Frontier Finland ry EFFI
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Espoon käräjäoikeus
Etelä-Karjalan käräjäoikeus
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin hovioikeus
Helsingin käräjäoikeus
Helsingin syyttäjänvirasto
Helsingin ulosottovirasto
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Itä-Suomen hovioikeus
Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto
Kansallisarkisto
Keski-Suomen käräjäoikeus
Keskusrikospoliisi
Korkein hallinto-oikeus
Korkein oikeus
Kymenlaakson käräjäoikeus
Lapin käräjäoikeus
Liikenne- ja viestintäministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Oikeusrekisterikeskus
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulun käräjäoikeus
Pirkanmaan käräjäoikeus
Pohjois-Savon käräjäoikeus
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Puolustusvoimat
Rajavartiolaitos
RISE Keskushallintoyksikkö
Rovaniemen hovioikeus
Satakunnan käräjäoikeus
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suojelupoliisi
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Lakimiesliitto
Tietosuojavaltuutettu
Tulli
Turun hovioikeus
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoasiainministeriö
Vaasan hovioikeus
Valtakunnansyyttäjänvirasto
Valtakunnanvoudinvirasto
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö

Vantaan kärjäoikeus
Varsinais-Suomen kärjäoikeus
Viestintävirasto
Ympäristöministeriö
Ålands landskapsregering
Ålands tingsrätt/Ahvenanmaan kärjäoikeus

1 LUKU. YLEISET SÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 1 lukuun

2 LUKU. HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYN YLEISET EDELLYTYKSET

Kommentit ehdotetun lain 2 lukuun

3 LUKU. REKISTERINPITÄJÄ JA HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELIJÄ

Kommentit ehdotetun lain 3 lukuun

4 LUKU. REKISTERÖIDYN OIKEUDET

Kommentit ehdotetun lain 4 lukuun

5 LUKU. TIETOTURVALLISUUS

Kommentit ehdotetun lain 5 lukuun

6 LUKU. TIETOSUOJAVASTAAVA

Kommentit ehdotetun lain 6 lukuun

7 LUKU. HENKILÖTIETOJEN SIIRROT KOLMANSIIN MAIHIN JA KANSAINVÄLISILLE JÄRJESTÖILLE

Kommentit ehdotetun lain 7 lukuun

8 LUKU. VALVONTAVIRANOMAINEN

Kommentit ehdotetun lain 8 lukuun

9 LUKU. OIKEUSTURVA

Kommentit ehdotetun lain 9 lukuun

10 LUKU. ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 10 lukuun

11 LUKU. VOIMAANTULO- JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

Kommentit ehdotetun lain 11 lukuun

YLEISPERUSTELUT

Kommentit ehdotuksen yleisperusteluihin

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Kommentit ehdotuksen yksityiskohtaisiin perusteluihin

ERITYISLAINSÄÄDÄNTÖÖN EHDOTETUT MUUTOKSET

Kommentit oikeusministeriön hallinnonalan erityislainsäädäntöön ehdotettuihin muutoksiin

MUUT MAHDOLLISET KOMMENTIT

Muut mahdolliset kommentit työryhmän mietintöön

Manninen Sami
Oikeusministeriö

Jaatinen Tanja
Oikeusministeriö